

Kar se Matejka nauči ...

Gorniške lekcije mojega očeta

✍ Mateja Pate

Kakih osem let mi je bilo, ko me je oče prvič vzel s seboj v »ta zaresne hribe«. Ne vem več natanko, ampak mislim, da sva kolovratila nekje po Komni. Veselja do pohajkovanja po gorah mi ni manjkalo, lepega gorniškega vedenja pa me je oče učil kar sproti. Spominjam se, kako me je, ko sem po vzoru mimoidočih planincev tudi jaz poskušala vriskati in jodlati, opomnil: »V hribih se ne kriči!« Dobila sem prvo hribovsko lekcijo. Tako je zalegla, da sem še danes bolj tiho. Drugo, iz varstva narave, sem dobila na cvetočih travnikih pod Spodnjimi bohinjskimi gorami. »Planinskih rož se ne trgaj!« A je kljub temu utrgal encijan, ga previdno položil med dva lističa toaletnega papirja in spravil v denarnico. »Za ata, ki ne more več v hribe,« je opravičil pregreho. Na tisti poti z Vogla na Komno sem, naj mi varuhi gorske narave in bralci Planinskega vestnika odpustijo, skrivaj nabrala vse znamenitejše predstavnice gorske flore in jih še danes hranim v herbariju, ki sem si ga omislila ob tej priložnosti. (Toliko o zgledih, ki vlečejo ...) V poznejših letih pa se mi je ob hribovskih dogodivščinah nabralo še kar nekaj pomembnih gorniških in življenjskih lekcij, ki jih želim s tem zapisom iztrgati pozabi.

Hotel Modro nebo

Območje Vogla, Komne in Triglavskih jezer je bilo tudi sicer najino »lovišče«; v njem se je zgodil tudi eden najzanimivejših dogodkov. V dveh dneh sva se v družbi dveh sorodnikov na-

meravala povzpeti z Vogla prek Planine Razor na Krn in se nato čez Komno vrniti v Bohinj. Odhod se je zavlekel zaradi okvare avtomobila, a si s tem nismo preveč belili las. Tako ali tako si bomo prihranili nekaj poti z žičnico do Šije, od tam pa je do Planine Razor le še streljaj. »Dve urici, pa bomo tam.« To so bile očeto-ve limanice, na katere s(m)o se naivneži vedno ujeli – kamor koli smo šli, vedno sta bili do cilja »dve urici«. No, ti urici sta se kot po navadi nekoliko raztegnili in tik pod vrhom Vogla nas je ujela tema. V globeli pod nami so se svetile luči koč na Planini Razor, mi pa smo, neopremljeni za nočni pohod, morali usmeriti korak nazaj na ravnico med rušjem in si na njej postlati. Po kakšnem srečnem naključju smo imeli v nahrbtniku dve spalni vreči, mi še danes ni jasno. Oče je namreč na svoje pohode vedno jemal le najnujnejše stvari. Tako smo zlezli v tanki spalni vreči in nekako predrgotali hladno poletno noč. Ko je jutranje sonce obliznilo vrh Triglava, nisem več zdržala v tesnem zavetju, v katerem sva se z očetom vso noč obračala »na horuk«. Kot začarana sem strmela v igro barv na očaku in če me ne bi tako prekleto zeblo, bi se mi zdelo celo idilično, tako pa sem le nestrpno čakala prve sončne žarke. Po tako neudobno preživeti noči smo opustili misel na Krn

in jo ucvrli naravnost proti Domu na Komni. Dosegli smo ga tik pred poletno nevihto. Na račun »dveh uric« in prenočevanja pod milim nebom smo se, ko je slaba volja najinih spremljevalcev izpuhtela, še dostikrat nasmejali. Od tistega bivaka naprej pa sva z očetom, če se je le dalo, na sicer redkih hribovskih potepanjih, ki sva jih še opravila skupaj, vedno prenočevala na prostem. Še danes si najraje posteljem pod kakšno smreko, le spalna vreča ni več tista za na morje ...

Prva triglavsko zgodba

Dolgo sem navijala za pohod na Triglav, preden je bila moja želja končno uslišana. Prej je bilo treba na Malo Mojstrovko, pa na »preizkus motoričnih sposobnosti«, kot je vzpon po poti skozi Prisojnikovo okno strokovno imenoval moj oče, pa še tja in tja ... A nestrpni mladostniški duh ni maral predolgo čakati. Takoj po končani vojni za Slovenijo sva jo mahnila v Vrata, prespala – kakopak – pod milim nebom (naj mi na tem mestu odpušijo varuhi TNP) in se zjutraj odpravila po poti čez Prag. Bilo je zgodnje poletje in na nekaterih mestih so pot prekrivala debela snežišča. Ker sva bila popolnoma neopremljena za varno prečenje takih neprijetnih mest, so očeta obhajali dvomi o nadaljevanju poti, a moja trma je bila prevelika. Tako je od nekod privlekel majhna lesena kolca in uporabila sva ju za »ledni kladivi«. To je bila tretja velika gorni-

ška lekcija: zaustavljanje na snežiščih. K sreči na novo pridobljenega teoretičnega znanja ni bilo treba preizkusiti v praksi. Vreme nama tistega dne ni bilo preveč naklonjeno; malo čez poldne sva pribežala v zavetje Doma na Kredarici, nekaj hipov zatem pa so se dokončno odprle nebeške zapornice in strela je uničila anteno oddajnika na domu. Medtem ko je oče popravljaj anteno, sem se ubadala s sušenjem cunj – kot po navadi je pater familias v nahrbtnik zbasal premalo stvari, jaz pa sem – spet – sledila njegovemu zgledu ... Tudi denarja ni nikoli nosil preveč s seboj in če ne bi popravil antene, bi bila v rahli kaši, tako pa so nama pogledali skozi prste ... Ker je bilo naslednji dan vreme še vedno obupno, sva jo mahnila kar v Krmo. Kako bova od tam prišla v Vrata, naju ni pretirano skrbelo. Treskalo je kot za stavo in med drncem sva na tleh našla pravo bogastvo, kakih 200 tolarjev. V Krmi sva, kot da bi bila zmenjena, našla prijaznega gospoda, ki naju je zapeljal v Vrata k avtomobilu. Lekcija številka štiri, tokrat življenjska: ne delaj si prevelikih skrbi glede prihodnosti, v življenju se vse uredi tako, da je prav!

Druga triglavsko zgodba

Ker mi še vedno ni bilo dano stati ob Aljaževem stolpu, je bilo treba pohod ponoviti. Tokrat v družbi daljnega sorodnika Sveta, osemdesetletnika. On je bil tisti, ki si je zamislil zanimivi pristop iz Zadnjice prek opuščene Planine Zajavor na Luknjo in potem po poti čez Plemenice. Da se ne bi preveč dolgočasila, naju je s svojo zgovornostjo ves čas zabaval. »Veste, ko sem si kupil prejšnji avto, sem rekel, da bo moj zadnji. Ampak potem kar nisem hotel umreti, pa sem zdaj moral kupiti novega,« je klepetal sredi noči, ko je

»motal volan« po ovinkih vršiške ceste. »Zjutraj je treba jesti. Zajtrk sem imel že ob treh zjutraj, tako da sem imel zadosti časa, da se je hrana lepo uležala. S polnim želodcem nikar v gore, s praznim pa tudi ne!« je bila peta hribovska lekcija, tokrat o prehrani. Nekako se nam je uspelo prebiti na zaraščeno planino in do Luknje, tam pa so se očeta polotili prvi dvomi. »Pa bi res šla naprej? Se ne bi raje vrnila?« Malo sem ga imela na sumu, da se mu ne da preveč sopihati v breg – in res sva bila na repu naše četice. Osemdesetletnik je krepko prekašal skoraj abrahamovca in najstnico v najlepših letih! Pozno popoldne pa smo se le zbrali ob Aljaževem stolpu; kot se menda spodobi, sem jih dobila po riti, potem pa se je Sveto zleknil med skalovje, si pokrnil obraz z robcem in oznanil, da bo za kako urico zadremal. Lekcija številka šest: po napornem vzponu si privošči malo počitka. Skoraj natanko čez uro je skočil pokonci. Čakal nas je še zoprn sestop do Kredarice. Noge sem imela že prav telečje, pa ni bilo časa misliti na to, kajti Sveto je bil spet v elementu. Oprtan s prastarim, vojaško zelenim hruškastim nahrbtnikom je s tresočimi se rokami (imel je nekakšno tresavico), s katerih so mu bingljale smučarske palice prav tako častiljive starosti, preprijemal jeklenice in spotoma živahno razlagal svojo življenjsko filozofijo (in lekcijo št. 7): »Znanje človek mora imeti, mora se izobraževati, ampak pomembno je tudi, da je spreten z rokami!« Moj oče si ni mogel kaj, da mu ne bi pritrjeval. »Tako je, saj ji vsemer pravim – če ji v šoli ne bo šlo, bo pa mojškra!« Da pa ne bi bilo vse skupaj že skoraj kičasto, smo naslednji dan v dolino sestopali v neurju.

Triglavška cvetka

Še en dogodek, povezan s Triglavom, mi je ostal v spominu. Kako leto po prvem vzponu nanj sem v družbi prijateljice, nemara zato, da bi očetu »dokazala«, da znam že »sama« hoditi po gorah, spet rinila na očaka, po naključju (?) ravno takrat, ko je oče peljal na Triglav mamine sodelavce. Na Kredarici smo se srečali in takrat mi je v roke stisnil nekaj denarja in šepnil, naj ga nesem za vbogajme v kapelico. Malo čudno sem ga pogledala, pa mi je razložil, za kakšen greh bi si rad kupil odpustek: pri sestopu s Triglava je srečal dve gospe, ki sta

se počasi vzpenjali po klinih. No, in moj oče ne bi bil moj oče, če ne bi kdaj spustil kake močne, pa je eno izmed njiju špiknil: »Gospa, kar dobro primite, tako trdega najbrž že dolgo niste imeli v rokah!« Menda se je gospa le blede nasmehnila, njena spremljevalka pa je nekoliko pozneje šepnila mojemu očetu: »Gospod, veste, saj najbrž ni nič zamerila, ampak ona je nuna ...« Lekcija št. 8: včasih je bolje držati jezik za zobmi.

Potem je bilo najinih skupnih pohodov v gore tako rekoč konec. Pa ne zato, ker bi se sramovala hoditi naokoli z očetom, ki brije norce iz nun, temveč zato, ker me je popolnoma obnorelo plezanje. Ni bilo več časa za »šodranje« po hribih in postopno osvajanje vrhov, mudilo se mi je plezati, hlastno sem požirala steno za steno, ob očetovih nasvetih sem le še zamahnila z roko in si mislila: »Kaj pa ti veš ...« Toda če natanko pomislim, je kljub lepi beri le malo plezalskih doživljajev, ki se bi mi tako globoko vtisnili v spomin kot prvi gorniški izleti v družbi mojega očeta, ki ga danes ni več med nami. Zadnja lekcija, do katere sem se dokopala sama, je, da bi bilo veliko bolje preplezati smer manj, pa narediti izlet več z očetom. Ampak zdaj je žal prepozno ... ●

Tvoj molk

Tvoj molk od sten zlovešče se odbija
in skale hladne so in neprijazne,
v stanovih opustelih izbe prazne,
tesnoba stiska me, srce razbija.

Tvoj molk se po soteskah tiho plazi,
tišina mrzka ohromi drevesa,
da krošenj šum ne boža več ušesa,
in vame nemo zdaj strmijo razi.

Nekdaj pa si se z mano pogovarjal,
zaupal mi skrivnosti, me povabil
v planine kdaj. Odkar si me pozabil,

se zdi mi, kakor v prazno bi udarjal
na gori zvon želja. Ko sva molčala
nekoč še skupaj – sem te sploh poznala?

Metka